

MATURITA 2018

EXTERNÁ ČASŤ

SLOVENSKÝ JAZYK A SLOVENSKÁ LITERATÚRA

**NEOTVÁRAJTE, POČKAJTE NA POKYN!
PREČÍTAJTE SI NAJPRV POKYNY K TESTU!**

- Test obsahuje **64 úloh**.
- Na vypracovanie testu budete mať **100 minút**.
- Pri riešení úloh budete striedavo používať dva druhy odpovedových hárkov:
  - Do odpovedového hárka č. 1 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s výberom odpovede. Pri týchto úlohách vyberte správnu odpoveď spomedzi štyroch ponúkaných možností, z ktorých je vždy správna iba jedna.
  - Do odpovedového hárka č. 2 označeného piktogramom budete zaznamenávať riešenia úloh s krátkou odpoveďou. Pri týchto úlohách správnu odpoveď napíšete do príslušného riadka odpovedového hárka. Krátku odpoveď tvorí jedno slovo alebo niekoľko slov.
- Pri práci smiete používať iba pero s čiernou alebo modrou náplňou. Nesmiete používať zošity, slovníky, učebnice ani inú literatúru.
- **Podrobnejšie pokyny na vyplňovanie odpovedového hárka sú na poslednej strane testu. Prečítajte si ich.**

Želáme vám veľa úspechov!

Začnite pracovať, až keď dostanete pokyn!

Ukážka 1

Tri víly na Suchej

(úryvok)

Raz za temnej noci prišli z blízkej Matry k červenému mlynárovi tri čarokrásne víly, zaklopali mu potichu na okienko a zavolali naň:

– Mlynár Drkan, otvor nám, dovezli sme ti zbožie zomlieť.

Mlynár otvoril. A mesiac medzitým spoza oblaku akoby lampášom posvietil. Osem jarých sŕn viezlo dva vozíky, po šesť mechov čistej pšenice na každom vozíku, a štyri jelene so zlatými parohmi viezli voz kukurice. Drkan ešte takejto návštevy nikdy nemal. Nevedel, čo má väčšmi obdivovať – sŕny či jelene a či víly s korunkami na hlavách.

– Počuj, mlynár, – povie jedna z víl, – toto zbožie musí byť do rána zomleté do zrnka.

Mlynár odvetil: – Z toho nebude nič, jedna noc – na to primálo!

Víla zas hovorí:

– Musí to byť! Takto to spravíme: Keď Noc pôjde na čiernom koni povedľa nás, zastavíme ju, napečieme jej koláčov a budeme sa s ňou zabávať, kým sa zbožie nezomelie.

[...]

Vysvetlivky

jarý – plný sily, elánu; svieži

zbožie – súhrnný názov pre kultúrne druhy rastlín, z ktorých sa melie múka

01 Ktoré tvrdenie o ukážke 1 je správne?

- (A) Je to rozprávka, lebo v nej vystupujú nadprirodzené postavy.
- (B) Je to povesť, lebo dej so zázračnými prvkami sa viaže k reálnemu miestu.
- (C) Je to dedinská poviedka, lebo dej je z reálneho prostredia rodiny mlynára.
- (D) Je to činohra, lebo je zostavená z dialógov reálnych postáv.

02 Z ľudovej slovesnosti čerpali (námety, žánre, formu veršov, jazyk) aj autori

- (A) klasicizmu.
- (B) romantizmu.
- (C) realizmu.
- (D) naturalizmu.

03 Ktoré z diel má najbližšie k charakteristickým znakom literárneho žánru ukážky 1?

- (A) Beckov hrad
- (B) Janko Jesenský: Šťastie v nešťastí
- (C) Samo Chalupka: Mor ho!
- (D) A. Sládkovič: Marína

04 Ktorá z postáv ešte nevstúpila do deja v ukážke 1?

- (A) čulá srnka
- (B) prekrásna bytosť
- (C) alegorická bytosť
- (D) zlatorohý jeleň

05 Ktorá možnosť obsahuje len príklady so spodobovaním?

- (A) *spravíme, z toho, s korunkami*
- (B) *z toho, nikdy, so zlatými parohmi*
- (C) *odvetil, z blízkej, po šesť mechov*
- (D) *medzitým, väčšmi, dovezli sme*

06 Ktoré sloveso je vynechané vo zvýraznenej vete v ukážke 1?

07 Nazvite dvojslovným názvom zvýraznenú hlásku v slove *väčšmi*.

08 Určte vid slovesa *budeme sa zabávať*.

Ukážka 2

Božena Slančíková-Timrava – Skon Paľa Ročku

(úryvok)

Chorý je Paľo už týždeň. Cíti bolesť vo vnútornostiach, tak proti srdcu. Nezná Paľo, čo je to. Či sa pretrhol pri tom dome, či čo. Doktor – bol včera štepiť drobnice deťom v dedine – povedal, že mu je to na pečeni chyba, ale čo by doktor vedel? Peniaze darmo brať! On, Paľo, vie, že mu je to od roboty. Žena hnala ho do nej ako koňa... Paľo vyňal fľaštičku a koštoval z rumu.

Tá žena! Ako si ju vzal, päť rokov tomu, hneď prvý deň položila kantár na jeho plec a rajtuje na ňom, nedajúc mu oddychu. Ver' si inak myslel, keď si ju bral, že bude s ním. Ako sa radi mali! Takej lásky nebolo ani na troch dedinách. Chýr jej šiel. Na celom vidieku ich spomínali. Jej bránil otec, mať aj celá rodina, sužovali aj bili ju, a predsa sa nedala od neho odvrátiť, a on, keď ho odobrali, aby nemusel ísť za vojaka, dal si dokaličiť pri rúbaní v hore pravú ruku – dva prsty sú mu odtrhnuté – lebo sa bál – že kým bude vojacom, dotiaľ ju vydajú za iného. Zobrali sa potom, a čo je z toho? Láska pri biede sa minula a oni stoja proti sebe ako nepriatelia...

Vysvetlivky

sužovať – spôsobovať niekomu trápenie, starosti, bolesť

štepiť drobnice – očkovať proti osýpkam

ver' – kratší tvar slova veru

rajtovať – jazdiť na koni (zastarané hovorové slovo; rajtuje na ňom – metaforicky: riadi ho/preháňa ho)

09 Podľa Paľa láska medzi ním a Zuzou stroskotala, lebo

- (A) nedorozumenia sa medzi nimi vyskytovali už od začiatku manželstva.
- (B) museli stále žiť z ruky do úst – živorili v chudobných podmienkach.
- (C) neudržiavali styky so svojimi príbuznými od začiatku manželstva.
- (D) manželke nemohol byť rovnocenným partnerom – pre chorobu.

10 V ktorej možnosti sú len slová, ktoré aj v maďarčine majú rovnaký význam alebo podobnú formu?

- (A) pečes, kantár
- (B) brániť, chýr
- (C) koštoval, vidiek
- (D) vidiek, sužovať

11 Ktorá možnosť obsahuje nepravdivé tvrdenie o Božene Slančíkovej-Timrave?

- (A) Vo svojej novelistickej tvorbe spracovala aj tému prvej svetovej vojny.
- (B) Vytvorila kritický obraz zaostalej slovenskej dediny z konca 19. storočia.
- (C) Spisovateľkini súčasníci boli Jozef Gregor-Tajovský a Martin Kukučín.
- (D) Jej známymi postavami sú Iľa-kráľovná, Anča-zmija a Hanka Čajková.

12 V oboch odsekoch ukážky 2 prevláda

- (A) úvaha.
- (B) výklad.
- (C) opis.
- (D) charakteristika.

13 Ktorá veta je napísaná gramaticky správne?

- (A) „Keď teba tvoje dieťa zneuctí tak ako mňa syn, potom vrav...“
- (B) „Keď teba tvoje dieťa zneuctí tak, ako mňa syn, potom vrav...“
- (C) „Keď teba, tvoje dieťa zneuctí, tak ako mňa syn, potom vrav...“
- (D) „Keď teba tvoje dieťa zneuctí tak ako mňa syn potom vrav...“

14 Ako sa správne nazýva interpunkčné znamienko medzi priezviskom a pseudonymom autorky ukážky 2?

15 Určte druh nasledujúcej vety podľa obsahu/modálnosti.

Ako sa radi mali!

16 Uvedte slovenský spisovný ekvivalent zastaraných slov apatieka (slov.) a patika (maď.).

Ukážka 3

Emil Boleslav Lukáč – Paradoxon

*Nemám rád, že ma miluješ tak,
tak ma to mrzí,
vidíš, som príliš povedomý
a príliš drzý.*

*Buď ku mne trochu ľahostajná
a trochu chladná,
takto je láska pripokojná
a prisúladná.*

*Nemiluj toľko, nadovšetko
nie bez prekážky,
zakazuj lásku, drv ju, mraz ju,
tak drž cit lásky.*

*Nesmiem byť šťastný, lebo šťastím
uplynie šťastie,
len z kyprej pôdy pochybností
nám láska rastie.*

17 Cudzie slovo v názve ukážky 3 označuje

- (A) zaujímavý a duchaplný výrok.
- (B) spojenie protirečivých myšlienok.
- (C) výpoveď obsahujúcu znaky irónie.
- (D) výpoveď obsahujúcu mystické prvky.

18 Lyrický hrdina z ukážky 3 sa domnieva, že

- (A) len pokojná láska bez prekážok môže upevniť vzťah dvoch ľudí.
- (B) za sklamanou láskou netreba smútiť ani po rozchode milencov.
- (C) ozajstná láska potrebuje občas určitú dávku neistoty.
- (D) zákazy vo vzťahu len škodia horúcemu citu lásky.

19 Ktorý umelecký prostriedok je zvýraznený v umeleckom obraze *láska prisúladná*?

- (A) metonymia
- (B) alegória
- (C) symbol
- (D) epiteton

20 Predpona *pri-* v slovách *pripokojná, prisúladná* dodáva slovám význam

- (A) ako-tak *pokojná/súladná*.
- (B) viac-menej *pokojná/súladná*.
- (C) až príliš *pokojná/súladná*.
- (D) len trochu *pokojná/súladná*.

21 Ktoré tvrdenie je správne o slovesách v tretej strofe ukážky 3?

- (A) Uvedené slovesá sú utvorené pomocou predpony.
- (B) Slovesá sú činnostné alebo stavové.
- (C) Slovesné tvary sú v 3. osobe singuláru.
- (D) Uvedené slovesá sú v rozkazovacom spôsobe.

22 Pomenujte slovom druh rýmu tretej strofy ukážky 3.

23 Napíšte meno slovenského medzivojnového básnika (súčasníka E. B. Lukáča), ktorý priblížil slovenským čitateľom skvosty maďarskej literatúry.

24 Utvorte slovesné podstatné meno zo slovesa *milovať*.

Ukážka 4

Dušan Mitana – Zjavenie

(úryvok)

Rodičia Dušana Eliáša uzreli svetlo sveta vo vzdialenej maďarskej dedine neďaleko rumunských hraníc. Otec bol sirotou, vlastnú matku vôbec nepoznal. Zomrela na týfus počas epidémie v dvadsiatom deviatom roku, keď ľudia padali ako muchy. Pol dediny vtedy vymrelo. O sedem rokov mu zomrel otec.

So sestrou, iba o dva roky staršou od neho, sa dostali do opatery starších nevlastných súrodencov, ktorí už mali svoje rodiny; Dušanov otec so sestrou im boli len na príťaž. Rozdelili si ich rovnako ako rodičovský nábytok, stretávať sa mohli iba v nedeľu po bohoslužbách.

Otec slúžil u dedinských gazdov najprv ako pastier husí, keď trochu podrástol, postúpil k sviniam a kravám. Mzda bola všade rovnaká: ubytovanie, strava, jedny obnosené šaty a topánky do roka. Pri sviniach k tomu pribudli dva a pri kravách štyri grajciare na Vianoce. Gazdovia si ho požičiavali ako riečicu, najmä v zime, lebo vtedy pásť nemohol. Sekal a pílił drevo, opravoval hrable i kosy, kúril v sedliackych peciach, pomáhal gazdinám pri varení, upratoval parádne izby s vysokými perinami, vyšival, páral perie, zametal sneh, bol jednoducho poskokom: Dones! Urob! A hlavne: Nezavadzaj!

Vysvetlivky

riečica – sito s väčšími okami na preosievanie obilia, piesku, štrku ap.

poskok – pomocník, prisluhovač

25 Kedy sa Dušanov otec z ukážky 4 stal úplnou sirotou?

- (A) Keď bol dvadsaťdeväťročný.
- (B) V roku 1929.
- (C) V roku 1936.
- (D) Keď dovŕšil tridsaťšesť rokov.

26 Ktoré tvrdenie o osude postáv vyplýva z ukážky 4?

- (A) Obe malé deti sa dostali do sirotinca.
- (B) Otca a jeho sestru zobrali do opatery starkí a gazdovia.
- (C) Otec a jeho sestra ako sirotky slúžili u dedinských gazdov.
- (D) Obe malé deti si vzali ich súrodenci.

27 Dušanovho otca gazdovia najlepšie platili, keď

- (A) robil pri kravách.
- (B) sa staral o svine.
- (C) robil okolo domu.
- (D) pracoval ako husiar.

28 Ustálené slovné spojenie *je niekomu na príťaž* v ukážke 4 znamená

- (A) prekážať v ceste niekomu.
- (B) byť na ťarchu niekomu.
- (C) obťažovať niekoho.
- (D) zavádzať niekoho.

29 Ktorá možnosť obsahuje správne spojenie číslovky s podstatným menom?

- (A) obidva obnosené šaty
- (B) dva obnosené šaty
- (C) z obadvoch obnosených šiat
- (D) dvoje obnosených šiat

30 Nahradte neutrálnym slovesom zvýraznené obrazné pomenovanie:

*Rodičia Dušana Eliáša **uzreli svetlo sveta**...*

31 Ktorý zo slovenských realistických spisovateľov venoval vo svojich krátkych poviedkach pozornosť biednym sluhom, vdovám, sirotám?

32 Nazvite umelecký výrazový prostriedok využitý v celom slovnom spojení *padali ako muchy*.

Ukážka 5

Stanislav Štepka – KINO POKROK
(Naivný javiskový film)
 (úryvok)

15. obraz

Kameraman, Režisér, Rudo, Pištěk, Anička, ľud

Na scéne sa objaví americko-slovenský filmový štáb a dedinský komparz – americkí Slováci v roku 1921 idú filmať u nás Jánošíka. Kameraman pripravuje záber, chlapi chystajú jednoduchú scénu – plachtu s nakreslenou stenou. Kostymérky obliekajú zbojníkov, ľud a s nemalou námahou aj ťarbavého, tučného Jánošíka a postaršiu Aničku.

KAMERAMAN s nevôľou si obzerá obstarožného Jánošíka.

To už tu, preboha, tlstejšieho nebolo?

REŽISÉR

Ale vraj je to dobrý charakterový herec. Nejaký Pištěk.

KAMERAMAN

No – ako vidím, aj pyštek má poriadny! Stopäťdesiatkilový Jánošík! Ten veru ťažko vylezie aj na plošký kameň, a už vôbec nie na šibenicu. Spánombohom! S takýmto filmovým Jánošíkom nás budú, brat môj, hnať od New Yorku po Los Angeles. (Okrične svojho asistenta.) Rudo Matejovič, pod' sem! V Amerike si sľuboval, že to tu všade dobre poznáš. Čo myslíš, prečo sme ťa sem vzali? Toto má byť Jánošík?! Tento nie je súci ani na Surovca!

RUDO pozrie sa na Jánošíka, ale aj na prichádzajúcu plnoštíhlu Aničku, smutno konštatuje.
Trochu sa to tu od poslenného prevratu zmenilo. Ale žalbohu, tuším nyje k lepšému...

[...]

REŽISÉR

No tak si mal zohnať dáku herečku z Bratislavy.

Vysvetlivky

komparz – zbor štatistov vo filme alebo v divadle

Trochu sa to tu od poslenného prevratu zmenilo. Ale žalbohu, tuším nyje k lepšému... – Trochu sa to od posledného prevratu zmenilo. Ale žiaľbohu, tuším nie k lepšiemu.

prevrat – politická zmena (tu vznik I. ČSR v roku 1918)

obstarožný – dosť starý, postarší

- 33** V ktorej možnosti je uvedená osoba, ktorá nepatrí do každého filmového štábu?
- (A) vedúci výroby/produkčný, kameraman
  - (B) režisér, strihač, majster zvuku
  - (C) maskér, osvetľovač, scénograf
  - (D) rekvizitár, šepkár, koncertný umelec

- 34** Z ukážky 5 vyplýva, že v časoch natáčania filmu dobre poznal/poznala pomery na Slovensku
- (A) jedna z kostymérok.
  - (B) americký režisér.
  - (C) asistent kameramana.
  - (D) nikto z uvedených.

- 35** Ktorý autor patrí medzi dramatikov literárneho obdobia po 2. svetovej vojne?
- (A) Osvald Zahradník
  - (B) Peter Jaroš
  - (C) Ivan Stodola
  - (D) Július Barč-Ivan

- 36** Ktoré tvrdenie o postavách nevyplýva z ukážky 5?
- (A) Obe hlavné postavy sú staré.
  - (B) Rudo je sklamaný z premeny po prevrate.
  - (C) Režisér by dal prednosť umelkyni z mesta.
  - (D) Filmári spracujú zbojnícku tému.

- 37** Rudo v ukážke 5 používa
- (A) spisovnú reč.
  - (B) slovenské nárečie.
  - (C) historizmy.
  - (D) slangizmy.

- 38** Napíšte správne oficiálny slovenský názov štátu, z ktorého prišli filmári z ukážky 5.

- 39** Vo vetnom sklade *americkí Slováci* zmeňte zhodný prívlastok na nezhodný. Dodržte pravopis.

- 40** Vypíšte z ukážky 5 bez chýb synonymný výraz slova *plnoštíhly*.

Ukážka 6

Text A

Vedecká cukráreň

Čo je Vedecká cukráreň?

Ide o pravidelné stretnutia študentov stredných škôl s osobnosťami slovenskej vedy, výskumu a techniky. NCP VaT (Národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky) oslovuje vedcov – odborníkov, ktorí populárnou formou a jednoduchým spôsobom vedú študentom vysvetliť zložitosti vedeckého výskumu. Vedecká cukráreň je pre študentov aj jedinečnou príležitosťou a priestorom na konfrontáciu vlastných poznatkov a názorov na dianie vo vede a technike. Tak ako v každej cukrárni, aj v tej vedeckej, sa diskutuje v uvoľnenej a priateľskej atmosfére pri čaji, minerálke a koláčikoch a svoje zohráva aj mimoškolské prostredie. Témy vedeckých cukrární sa vyberajú podľa aktuálnosti. Vedecká cukráreň trvá cca 90 minút (45 minút vystúpenie vedca a 45 minút diskusia).

Text B

POZVÁNKA

Pozývame Vás na vedeckú debatu na tému:

Nové objavy slovenskej archeológie

*Prednášajúci: doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc.
riaditeľ Archeologického ústavu SAV*

*Dátum a čas: 21. 6. 2016 o 9.00 hod. v CVTI SR
Miesto: konferenčná miestnosť CVTI SR na 2. poschodí
Kontakt: ncpvat@cvtisr.sk*

NCP VaT

41 Ktoré slohové postupy sa využívajú v textoch ukážky 6?

- (A) text A – rozprávací, text B – informačný
- (B) text A – výkladový, text B – informačný
- (C) text A – informačný, text B – výkladový
- (D) text A – informačný, text B – rozprávací

42 Ktorá možnosť obsahuje odborný názov/termín?

- (A) jednoduchý spôsob
- (B) jedinečná príležitosť
- (C) vedecký výskum
- (D) vedecká cukráreň

43 NCP VaT je

- (A) skratka.
- (B) značka.
- (C) iniciálová skratka.
- (D) skratkové slovo.

44 Ktorý údaj sa uvádza v obidvoch textoch ukážky 6?

- (A) téma prednášky
- (B) miesto prednášky
- (C) termín prednášky
- (D) organizátor prednášky

45 Ktorá možnosť obsahuje správne určené vetné členy nasledujúcej vety?

Témy vedeckých cukrární sa vyberajú podľa aktuálnosti.

- (A) vyjadrený podmet, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok, prísudok, príslovkové určenie času
- (B) podmet, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok, prísudok, príslovkové určenie spôsobu
- (C) predmet, zhodný prívlastok, nezhodný prívlastok, prísudok, príslovkové určenie času
- (D) predmet, nezhodný prívlastok, nezhodný prívlastok, prísudok, príslovkové určenie spôsobu

46 Vypíšte bez chýb z nasledujúcej vety výnimku z rytmického krátenia.

Témy vedeckých cukrární sa vyberajú podľa aktuálnosti.

47 Napíšte gramaticky správne úplný názov vedeckej inštitúcie so skratkou SAV.

48 Z textu A vypíšte bez chýb citovo zafarbené slovo.

Ukážka 7

Vesmír existuje len kvôli nám, tvrdí Hawking

Britský teoretický fyzik Stephen Hawking má jednu zázračnú schopnosť. Dokáže ťažkú vedeckú tému preložiť do reči, ktorej rozumie i laik.

*V knižnom bestselleri *Stručná história času* priblížil komplikované kozmologické teórie bežným čitateľom a teraz by rád ukázal, že prevratných vedeckých objavov je schopný každý z nás.*

Aj jedinci, ktorí nie sú mimoriadne nadaní, dokážu podľa neho ľahko pochopiť myšlienky najväčších mysliteľov a porozumieť ich spôsobu uvažovania.

*Televízny štáb vybral niekoľko dobrovoľníkov z radov „obyčajných“ ľudí a Stephen Hawking im v každom diele seriálu *Génius* podľa Stephena Hawkinga položí jednu zásadnú otázku týkajúcu sa ľudstva. Napríklad *Kto sme? Dá sa cestovať v čase? Sme vo vesmíre sami?* a dobrovoľníci s pomocou vedcov a Hawkingových inštrukcií postupne všetky zodpovedia. Ich rozmýšľanie budú sprevádzať experimenty z oblasti molekulárnej biológie, astrofyziky a iných vied.*

„Uvažovali ste niekedy o tom, prečo sme tu?“ pýta sa Stephen Hawking v jednej z epizód. Väčšina ľudí áno, niektorí veria na vyššie bytosti, iní sú presvedčení, že život je len náhodný sled udalostí bez hlbšieho významu.

(Alena Štifilová)

49 Ukážka 7 má v obsahu aj prvky

- (A) prednášky.
- (B) recenzie.
- (C) diskusie.
- (D) prejavu.

50 Ktorý jazykový štýl používa autorka ukážky 7?

- (A) odborný
- (B) administratívny
- (C) hovorový
- (D) publicistický

- 51** Z ukážky 7 vyplýva, že cieľom S. Hawkinga v seriáli Génium je
- (A) vysvetliť zložité javy v oblasti molekulárnej biológie a astrofyziky.
  - (B) dokázať, že aj bežní ľudia vedia pochopiť myšlienky vedcov.
  - (C) predstaviť spôsob, ako priblížiť ľuďom prevratné vedecké objavy.
  - (D) experimentmi dokázať platnosť a pravdivosť odborných teórií.

- 52** Slovo *bestseller* znamená
- (A) úspešný knižný titul.
  - (B) úspešné masmédiu.
  - (C) súčasný módnny trend.
  - (D) módnny hit sezóny.

- 53** V seriáli Génium S. Hawking pracuje podľa ukážky 7
- (A) s odborníkmi a vedcami.
  - (B) s laikmi a mysliteľmi.
  - (C) s neodborníkmi a vedcami.
  - (D) s experimentátormi a laikmi.

- 54** Koľkokrát sa v ukážke 7 nachádza priama reč s uvádzacou vetou na konci?

- 55** Doplňte názov literatúry, ktorá využíva prostriedky umeleckej literatúry, ale pracuje len s faktami a pravdivým informáciami.
- Je to literatúra (čoho?) .

- 56** Napíšte číslom, z koľkých viet sa skladá súvetie, ktoré tvorí druhý odsek ukážky 7.

Ukážka 8

Podmienky pre cestovanie vlakom zadarmo

Pre získanie možnosti cestovať vlakmi na Slovensku zadarmo sa musí záujemca registrovať na železničnej stanici v pokladnici Železničnej spoločnosti Slovensko (ZSSK) a po vyplnení žiadanky (PDF žiadanka na vytlačenie) tak získať preukaz preukazujúci oprávnenie cestovať zadarmo. K registrácii je potrebné predložiť určité doklady, podľa typu záujemcu. V nasledujúcej tabuľke sú uvedené bližšie informácie o jednotlivých typoch vydaných preukazov a podmienkach na ich získanie:

[...]

Študenti do 26 rokov s bezkontaktnou čipovou kartou	
Doklady potrebné na registráciu	Študenti stredných a vysokých škôl, ktorí majú školou vydanú bezkontaktnú čipovú kartu (napr. ISIC), potrebujú pri registrácii predložiť túto kartu a aspoň jeden preukaz totožnosti.
Typ vydaného preukazu	Preukaz zákazníka.
Postup pri kontrole vo vlaku	Pri vlakovej kontrole predloží študent cestovný lístok na bezplatnú vlakovú prepravu a bezkontaktnú čipovú kartu (ISIC).
Starobný dôchodca vo veku nad 62 rokov	
Doklady potrebné na registráciu	Dôchodca vo veku nad 62 rokov nepotrebuje žiadne špeciálne doklady, stačí mu občiansky preukaz alebo iný doklad s uvedeným dátumom narodenia a fotografiou. K tomu je treba priložiť fotografiu s rozmermi 2 × 3 cm.
Typ vydaného preukazu	Preukaz zákazníka.
Postup pri kontrole vo vlaku	Cestujúci dôchodca nad 62 rokov predloží pri vlakovej kontrole cestovný lístok na bezplatnú prepravu (s nulovou hodnotou) a preukaz totožnosti, napr. občiansky preukaz.

57 Ktoré tvrdenie o administratívnom štýle je správne?

- (A) Písané žánre sa využívajú len vo vedeckej komunikácii.
- (B) Využíva sa v každodenných spoločenských situáciách.
- (C) Charakterizuje ho stručnosť, šablónovitosť, prehľadnosť.
- (D) Ústne prejavy majú zväčša predpísanú, heslovitú formu.

58 Z ukážky 8 vyplýva, že

- (A) študenti i dôchodcovia na registráciu musia predložiť dva preukazy.
- (B) študenti i dôchodcovia pri kontrole musia predložiť cestovný lístok.
- (C) všetci záujemcovia o cestovanie vlakom zadarmo dostanú preukaz po registrácii.
- (D) všetci záujemcovia o cestovanie vlakom sa preukážu len občianskym preukazom.

59 Ktorá možnosť obsahuje správne tvrdenie o nasledujúcich slovách?

preukazujúci, oprávnenie, cestovať, vydaný

- (A) Sú utvorené odvodzovaním – predponou.
- (B) Sú utvorené odvodzovaním – príponou.
- (C) Patria medzi neurčité slovesné tvary.
- (D) Patria medzi zložené slová.

60 Určte gramatické kategórie zvýrazneného podstatného mena zo slovného spojenia podľa typu **zájemcu**.

- (A) mužský rod, jednotné číslo, genitív, vzor hrdina
- (B) ženský rod, jednotné číslo, akuzatív, vzor žena
- (C) mužský rod, jednotné číslo, genitív, vzor chlap
- (D) ženský rod, jednotné číslo, akuzatív, vzor ulica

61 Slovo *totožnosť* v ukážke 8 má spojitosť

- (A) so zhodou fotografie a výzorom osoby.
- (B) s potvrdením identity ako pri policajných kontrolách.
- (C) s konštatovaním rovnakých čŕt dvoch odlišných ľudí.
- (D) s potvrdením zhody dvoch rozhodnutí.

62 Napíšte pravopisne správne zdobneninu slova *vlak*.

63 Napíšte pravopisne správne množné číslo oboch slov slovného spojenia *starobný dôchodca*.

64 Vypíšte pravopisne správne z tabuľkovej časti ukážky 8 slovné spojenie, ktoré je pre nás relatívne čerstvým neologizmom.

Použitá literatúra

Zoznam knižných zdrojov:

- LUKÁČ, E. B.: *Paradoxon*. In: *Čítanka 3 pre 3. ročník gymnázií a stredných škôl*. Bratislava : Vydavateľstvo LITERA, 1995, s. 129. ISBN 80-85452-46-4.
- MITANA, D.: Zjavenie. In: MITANA, D.: *Prózy*. Bratislava : Kalligram, Ústav slovenskej literatúry, 2014, s. 266–267. ISBN 978-80-8101-865-7.
- TIMRAVA, B. S.: Skon Paľa Ročku. In: *TIMRAVA : Hrdinovia*. Bratislava : Tatran, 1985, s. 9.
- Tri víly na Suchej. In: *Slovenské báje*. Bratislava : Mladé letá, 1973, s. 106–107.

Zoznam internetových zdrojov:

- *Podmienky pre cestovanie vlakom zadarmo*. Dostupné na: <https://www.vlakyzadarmo.sk/podmienky-pre-cestovanie-vlakom-zadarmo#.V2HEtvmLTIU> [cit. 16. 06. 2016], upravené.
- ŠTEPKA, S.: *Kino Pokrok (Naivný javiskový film)*. Dostupné na: http://www.litcentrum.sk/slovenski-spisovatelia/stanislav-stepka#production_sample [cit. 13. 06. 2016], upravené.
- *Vedecká cukráreň*. Dostupné na: http://ncpvat.cvtisr.sk/sk/vedecka-cukraren.html?page_id=285 [cit. 13. 06. 2016], upravené.
- ŠTIFILOVÁ, A.: *Vesmír existuje len kvôli nám, tvrdí Hawking*. Dostupné na <http://kultura.sme.sk/c/20187337/vesmir-existuje-len-kvoli-nam-tvrdi-hawking.html> [cit. 14. 06. 2016], upravené.

Texty ukážok boli z didaktických dôvodov gramaticky, štylisticky alebo pravopisne upravené.

Pokyny na vyplňovanie odpovedového hárka

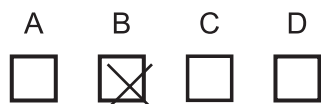
Odpovedové hárky budú skenované, nesmú sa kopírovať, krčiť ani prehýbať.
Aby skener vedel prečítať vaše odpovede, musíte dodržať nasledujúce pokyny:

- Píšte perom s čiernou alebo modrou náplňou. Nepoužívajte tradičné plniace perá, veľmi tenko píšuce perá, obyčajné ceruzky ani pentelky.

- Riešenia **úloh s výberom odpovede** zapisujte krížikom .

- Správne zaznačenie odpovede (**B**)
A B C D

- Nesprávne zaznačenie odpovede (**B**)
A B C D

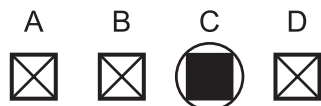

- V prípade chybného vyplnenia údajov alebo odpovedí postupujte podľa nasledujúcich pokynov.
V žiadnom prípade nepoužívajte nový odpovedový hárak.

- Keď sa pomýlite alebo neskôr zmeníte názor, úplne zaplňte políčko s nesprávnym krížikom a urobte nový krížik.

- Ak náhodou znovu zmeníte názor a chcete zaznačiť pôvodnú odpoveď, urobte krížiky do všetkých políčok a zaplnené políčko dajte do krúžku.

- Odpovede na **úlohy s krátkou odpoveďou** napíšte do príslušného poľa odpovedového hárka čitateľne písaným alebo tlačným písmom. Pri použití tlačného písma **rozlišujte veľké a malé písmená**.

Neotvárajte test, pokiaľ nedostanete pokyn!